

fica i estúpida *Vida Privada*, de la qual ja no hi va haver escàndol, i alguns crítics n'han fet elogis (perquè .. es va vendre molt...). Crec que alguns es fregaren de mans en veure l'encanallament en què havia caigut el malaguanyat escriptor: i així després vingueren *La Ferida Lluminosa* i altres subproductes.

DERIV: *Sexual* [Lab. 1840, suplement]; *sexualitat* [1868, *SLitCosta*], concepte revolucionat des de Freud: «una gestió amarada de *sexualitat*», veg. el notable article del nostre especialista Pere Folch (*Rev. Cat de Psicoanàlisi* I, 1984, 24). *Asexual. Asexualat. Bisexual. Unsexual.*

Sexennal, sexenni, sext, sexta, sextant, V. sis Sexterci, no: sesterç; (SEM) Sextet, sextil, sèxtuple, sextuplicar, V. sis Sexual, sexualtat, V. sexe Si pron., V seu

SI m, 'pitirera, falda, part íntima', pres del ll. *sinus*, -ūs, 'sinuositat, concavitat, replec', 'el plec de la toga', 'el si'. □ 1.ª doc.: 1295-9.

«Fou encolpada una fyla d'en M. Redon, e fo escorcoylada, e trobaren l'en e l si dos sol(ido)s», en el procés de P. de Palau, de Camarasa, a. 1295-9 (CaCandi, *MisHiCat.* II, 180). «Los pares manen que ls --- fills sien exercitats e que vagen a la escola, --- e, per lo contrari, les mares los volen tenir al si, e que stigen a la cambra», AntCanals (*Provid.*, NCl., 93). «Si tu, Senyor meu gloriós, me colloques en lo molt ampla si de la tua misericòrdia, ja per mi lo loc no serà pus estret» [on potser *loc* està en el sentit de sepulcre, ll. *loculus*, com en les *VidesR*], BOLiver (*Excitatori*, 86).

Tal com en el doc. de 1295 es nota a vegades, en textos de matís occidental, que el sentit és corpori, no merament ideal: «qui té la bossa en lo si, segura la té», StVicentF (*Quar.*, 111.88); «L'abat Arceni, contínuament tota la sua vida, treballava de la sua persona, per no estar ociós, e portava un drap en lo si, per exugar-se les làgremes que dels uyls li exien, car contínuament plorava, per gran contricció e devoció», *Eximilis* (recull Ag. II, 3); «fahent del manto sacçó, aquell omplí de pedres», «se n'hac omplí lo si», *Decam.* VIII, § 3 (448, 22, 26).

«Oh amadors!: rebeu açò al si, / los que jovent vol que sia cubert: / delít d'amor en l'ome tot se pert / si vol saber l'amor d'altre y de si»; «--- / e per ço veu hom fallir / lo juhí de moltes gents, / jutjant los fets aparents, / los quals hom veu mas no l perqué: / aquell qui l fa, quina fi té, / secreta, 'n son amagat si; / si bona o mala és la fi, / la intenció la jutjarà», Ausiàs (CII, 26d; CXXVIII, 592). «No comporteu, doncs, infinit, piadós, algun sperit immune a la mia ànima, vostra, se acoste, la qual a les vostres sagrades mans, que l'han feta, tornar la comane, e humilment la V. Magestat suplique, als vostres àngels que al repòs del si de Abraham la guien, e portaré alegre embaxada als sants patriarches!», Roís de Corella (*Vida de Santa Anna*).

Ha romàs en ús literari en totes les regions de la llengua: «Que són los Pyreineus serpent deforme /

--- / en dos lo migpartí l'Onnipotent: / entre sos dos bocins, que 'l cop allunya, / vers França l'un, si l'altra vers Castella, / verda, soliuva, agraciada y bella, / obre son si florit la vall d'Aran; / atrets per sa verdor fresca y gemada / ---», *Canigó* (IV, v. 355). «La mort m'espera, bona amiga, / de mà cruel i tendre si: / Ara, mos peus, aneu descalços, / sense embolcall m'heu de servir: / és tocant terra catalana, / sentint-la bé, com vull morir!», JoCarner (*Mort de Lluís Companys*, 1952, v. 26).

Almenys avui, no és d'ús popular més que en el P. Val.: «--- tenen --- la costum d'emportar-se un grapat de figues seques en lo si, per a fer boca», MGadea (*T. del Xè* I, 158); crec que ja cap a l'Horta i més encara dellà Xúquer; una mare, al que creu menys eixerit de la fillada: «—Si endevines lo que porte al si, et donaré un xanglot. —Raïm! —Jas-lo!» (cap a la vall d'Albaida etc., J. G. M., 1957); anàlogament a Benissa (*BDLC* x, 178); i cf. *infra sinada*.

El català, a diferència de les altres llengües romàniques, ha heretat el mot en forma mig-sàvia, mentre que les altres, almenys les principals, el tenen totes en forma rigorosament popular: it., cast., mossàr. (i *seni dell'Inferno, saña veja en seno condesada*, S. XIII, *seno* de l'amada en una khardja de c. 1100), port. *seio* (o *seio Pérsico* en els Descobridors), oc. ant. *se(n)* (*lo mortal veré / que portatz e l se*, G. Figueira), fr. *sein* (*li falsset la bruigne denz lo sein*), tots des del S. XII o XIII.

Tractament que, en cat., no passà del Ross., on ja el veiem en les *VidesR*: «foc en lo sè no-s pot bé amagar», «tenia en lo sè un drap» etc. 118r1, n. 19, 257r1; 130v1, n. 100; 199r2, n. 6; sempre traduït *in sinu, in sinu suo* (808, 600.27 etc.); almenys en part encara sonava llavors la nasalitat, probablement en la forma *sēn*, que alguns s'esforçaven per mantenir, exagerant la en la forma *sen*, i la major part acabà per emmu dir-la del tot, dient *sè*: és el que ja mostra el ms. principal, mentre que el ms. B (fi S. XIV) manté la nasalitat, segurament sempre en forma fònica de *ŋ*, grafiant adés *sen*, adés *sench* (bis), adés *sch*. Encara avui es diu *sè* en el Ross. (Grandó, *Misc. Fabra*, 202), amb la e medial rossellonesa: «en Met s'era guardat un petit passarell: / entre la camisa i la pell / --- / L'aucell manyac s'és ajupit / --- / en Met, de quant en quant, se'l palpa dins del sé, / per mirar si s'hi trapa bé / ---», Saisset (*Perpiny.*, 76).

Si fora d'allà s'imposà una forma llatinitzant, no és estrany, en un poble com el nostre, que sempre s'ha pres d'una manera seriosa i fins solemniàl els fets legals i notariais, i les creences religioses: el llatí aquí comandava en aquests afers: el *si* de la Verge, de l'Església, d'Abraham, de la Glòria; el *si* de la Pàtria, de la Llei, de les confraries i gremis; fins els *sinus* i *co-sinus* (que abans es digueren *sins*) de les corbes artístiques i de totes les matemàtiques traçables, i d'aquells cartògrafs que dirigiren el dit de Colom; per això es troben formes intermèdies, més fortament llatinitzants.

Sin: «Làtzer morí, e fo portat per àngels al *sin* de Abraham», BMetge (*Somni*, 60); «Oí veu de N.